

BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx 2019 om støtte til personer med handicap.
(Fremsat af Medlem af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Laura Táunâjik, Siumut, formand
Medlem af Inatsisartut Stine Egede, Inuit Ataqatigiit, næstformand
Medlem af Inatsisartut Karl-Kristian Kruse, Siumut
Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraterne
Medlem af Inatsisartut Malene Vahl Rasmussen, Demokraterne
Medlem af Inatsisartut Mikivisuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Aqqa Samuelson, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 22. marts 2019 under FM2019 nærmere gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Lovforslaget skal erstatte gældende Landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap med senere ændringer. Lovforslaget er inddelt i 20 kapitler og indeholder 78 bestemmelser.

Lovforslaget foreslås at træde i kraft den 1. januar 2020.

Lovforslagets formål og hensigter følger af forslagens kapitel 1, § 1, litra 1-5, hvor det blandt andet om formålet anføres:

- 1) Lovforslaget har til formål at sikre, at personer med handicap tilbydes rådgivning og støtte for at afhjælpe problemer som følge af et handicap.
- 2) Lovforslaget har til formål at fremme, at den enkelte person med handicap gives mulighed for at klare sig selv, eller lettes i sin daglige tilværelse, for dermed at forbedre livskvaliteten.
- 3) Lovforslaget har til formål at fremme, at den enkelte person med handicap gives mulighed for at udvikle sig, og udnytte egne potentialer i det omfang, det er muligt for den enkelte.
- 4) Lovforslaget har til formål at sikre, at personer med handicap har lige muligheder, at diskrimination som følge af handicap imødegås, foruden at personer med handicap så vidt muligt fuldt og effektivt skal kunne deltage og inkluderes i samfundet.
- 5) Lovforslaget har til formål at fremme, at den enkelte person med handicap skal have mulighed for at tage uddannelse og være i beskæftigelse.

I forelæggelsesnotatet bliver det supplerende omkring de mere overordnede formål anført, at forslaget skal styrke sagsbehandling og retssikkerhed for alle personer med handicap. Dette ved en entydig ansvars- og opgavefordeling på området.

Naalakkersuisut fremfører både i forelæggelsesnotatet og indledningsvist under de almindelige bemærkninger, at FN's Handicapkonvention er et bærende element i forslaget.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Lovforslaget blev 1. behandlet den 22. marts 2019, og der var sammenfattende tilslutning til de overordnede hensigter og formål med lovforslaget.

Forslaget blev efter 1. behandlingen henvist til behandling i Familie- og Sundhedsudvalget. Der blev under 1. behandlingen af forslaget rejst en række spørgsmål og problemstillinger af teknisk og politisk karakter, som vil blive behandlet af Familie- og Sundhedsudvalget i denne betænkning til 2. behandlingen af forslaget. I flere henseender var der politisk opmærksomhed mod at kunne forbedre og styrke forholdene yderligere for personer med handicap og deres pårørende. 1. behandlingen viste også, at der var bekymring omkring opgave- og ansvarshåndteringen samt sagsbehandlingen i kommunerne, herunder at sikre og fastholde medarbejdere og medarbejderkompetencer. Der blev endvidere fremført en generel bekymring omkring, at personer med handicap kan komme til at stå svagt og opleve velfærdsforringelser, hvis økonomien i kommunerne er under pres. Under 1. behandlingen blev videre fremført reservation i forhold til aflønning af støttepersoner, hvor denne alene skal kunne flygte med laveste niveau SIK – løn for en ufaglært.

3. Høring og hørings svar

De afgivne hørings svar er vedlagt lovforslaget, hvilket er i overensstemmelse med formkravene opstillet af Formandskabet for Inatsisartut.

Udvalget konstaterer, at forslaget i perioden 4. oktober til 8. november 2018 har været sendt i høring hos:

Alle selvstyrets departementer, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunia, Avannaata Kommunia, Kommune Qeqertalik, Det Sociale Ankenævn, Tilioq - Handicaptalsmanden, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalforsorgen, Grønlands Politi, IMAK, SPS, NISIIP, SIK, Ligestillingsrådet i Grønland, Grønlands Idrætsforbund, MIO/Børnetalsmanden, Foreningen Grønlandske Børn, Sorlak, MIBB, Landsforeningen INOOQAT, ISI, Kræftens bekæmpelse, KNIPK, Landsforeningen Autisme – kreds Grønland, Angajoqqaatigiit, KTK, Sugisaq, Nunatsinni Perorsaasut Kattuffiat, Atofillit Kattuffiat

Udvalget har med tilfredshed notet sig, at forslaget i høringsperioden har været offentliggjort på høringsportalen.

Følgende 19 høringsparter og øvrige afgav hørings svar til forslaget:

Qeqqata Kommunia, Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, herunder Handicaprådet i kommunen, Grønlands Idrætsforbund, Det Sociale Ankenævn, KNIPK, SIK, Landsforeningen INOOQAT, Tilioq –Handicaptalsmanden, Departementet for Sundhed, Departementet for Finanser, ISI, MIO/Børnetalsmanden, IMAK, Meeqqat Iuunerissut/Bedre Børneliv, PKK (Det Grønlandske Sundhedskartel), Grønlands Politi, Landsforeningen Autisme – kreds Grønland, Institut for Menneskerettigheder,

Udvalget må med beklagelse konstatere, at alene et fåtal af Departementerne under Selvstyret har afgivet hørings svar til forslaget. Dette er beklageligt, da forhold omkring, og støtte til personer med handicap skal ske med udgangspunkt i en helhedsvurdering af borgerens behov. Departementet for Råstoffer og Arbejdsmarked og Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke havde således ikke bemærkninger til lovforslaget, hvilket kan undre. Udvalget har videre bemærket, at ikke alle kommuner havde bemærkninger til forslaget.

Samlet har udvalget taget den afholdte høringsproces til efterretning og skal takke for de engagerede hørings svar.

4. Forslagets tekniske udformning

Udvalget er bekendt med, at lovforslaget siden dets fremsættelse til FM 2019 har været genstand for yderligere teknisk kvalitetssikring med særlig fokus på den sproglige affattelse af lovteksten på grønlandsk.

Den 12. marts 2019 blev der omdelt et rettelsesblad til erstatning af lovforslaget af 13. februar 2019. Rettelsesbladet relaterede sig til forslagets § 11, stk. 1, nr. 3 og § 44, hvor ordet ”vedligeholdelsestræning” blev erstattet med ”habilitering og rehabilitering” foruden en række mindre sproglige korrektioner i den grønlandske udgave af forslaget. De sproglige korrektioner af lovteksten på grønlandsk skete på baggrund af sproglig korrekturgennemgang af tolkeafdelingen i Bureau for Inatsisartut, og indeholdt ikke i sig selv materielle ændringer. Ligeledes blev der, som konsekvens af rettelsesbladet til forslagets lovtekst, den 12. marts 2019 omdelt et rettelsesblad til forslagets bemærkninger til erstatning af bemærkningerne af 13. februar 2019.

5. Udvalgets behandling af forslaget

Udvalgets arbejde med forslaget blev igangsat den 18. marts 2019 med en lovteknisk gennemgang af forslaget. Ved den lovtekniske gennemgang skete en præsentation og mere teknisk betonet gennemgang af lovforslaget og dets opbygning med særlig fokus på udvalgte bestemmelser og forhold, identificeret af udvalget forud for den egentlige politiske vurdering af forslaget.

Den 1. april marts 2019 blev der afholdt et møde mellem udvalget og paraplyorganisationen Nunatsinni Inuit Innarluutillit Kattuffiat (NIIK), der blev stiftet den 9. november 2018 af følgende 4 landsdækkende handicapforeninger

1. INOOQAT - Forældreforening for udviklingshæmmede i Grønland
2. ISI - Foreningen for blinde og svagsynede i Grønland
3. Kalaallit Tusilartut Kattuffiat (KTK) - Døveforeningen i Grønland
4. Landsforeningen Autisme - kreds Grønland

Den 12. december 2018 blev foreningen Sugisaaq optaget i NIIK som den 5. medlemsorganisation.

Den 8. april 2019 havde udvalget møde med Handicaptalsmanden.

Derudover er forslaget blevet drøftet og behandlet under en række interne møder i Familie- og Sundhedsudvalget.

5.1. Udvalgets indledende bemærkninger og overvejelser om forslaget.

Udvalget skal indledende bifalde, at der fremsættes et længe efterspurgt lovforslag til erstatning

for landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap.

Velfærden på handicapområdet har indenfor de sidste 25 år udviklet sig markant, hvorefter det er på høje tid, at vores lovgivning tilpasses og moderniseres, så den favner udviklingen, herunder mulighederne og forpligtigelserne samt de politiske målsætninger og ambitioner.

Udvalget støtter de overordnede og fremførte formål med forslaget. Udvalget er enig i det anførte i forelæggelsesnotatet, hvorefter forslaget skal *tjene til at beskytte og hjælpe personer med handicap samt deres pårørende*, og dermed bringe borgeren i centrum for indsatserne, og således understøtte og medvirke til en individuel og helhedsorienteret støtte, hvor de pårørende indrages i løsningerne. At forslaget videre har til formål at styrke retssikkerhed og sagsbehandling for og omkring personer med handicap er i sig selv støtteværdigt.

Udvalget har under behandlingen af nærværende forslag særlig hæftet sig ved følgende skelsættende hændelser, beslutninger, afrapporteringer, tiltag, forslag, aktiviteter og andre væsentlige forhold indenfor handicapområdet, som er passeret indenfor de senere år:

► **FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap.**

Den 13. december 2006 vedtog FN's Generalforsamling FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap. Danmark ratificerede konventionen med ikrafttræden den 24. august 2009 uden forbehold for Grønland, hvorved FN's handicapkonvention reelt var gældende for Grønland fra dette tidspunkt. Formelt tiltrådte Grønland uden forbehold Konventionen ved vedtagelse af beslutningsforslaget EM 2012/101.

Samlet betyder det, at Grønland har forpligtet sig til at indrette og tilpasse retsregler og administrativ praksis i overensstemmelse med FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap.

► **Udlægning af handicapforsorgen til kommunerne.**

Med virkning pr. 1. januar 2011 blev handicapforsorgen udlagt til kommunerne. Den 14. april 2016 blev der offentliggjort en evaluering af udlægningen af handicapforsorgen. En evaluering, der ifølge det oplyste i evalueringsrapporten, skal følges op med en fremadrettet strategi- og handlingsplan, der blandt andet særligt skal sætte fokus på en styrkelse af det socialfaglige, sagsbehandling mv. Samlet en evaluering, der fremhæver flere betænkelige forhold ved udlægningen.

► **Redegørelse om FN konventionen om rettigheder for personer med handicap.**

Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling udgav den nævnte redegørelse i oktober 2012.

► **Menneskerettigheder i Grønland – Status 2016.**

Grønlands Råd for menneskerettigheder stod sammen med Institut for Menneskerettigheder bag den nævnte statusrapport, der i kapitel 4 særligt behandler temaerne *tilgængelighed, uddannelse og børn og unge med handicap*. Dette med udgangspunkt i FN konventionen for personer med handicap sammenholdt med gældende regler på området.

► **Naalakkersuisuts seneste redegørelse om status på handicapområdet.**

Den 18. august 2016 offentliggjorde Naalakkersuisut den seneste redegørelse om status på handicapområdet forud for fremsættelsen af nærværende forslag.

► **Grønland har fået en Handicaptalsmand.**

Inatsisartut vedtog under FM 2017 et lovforslag om en Handicaptalsmand, der skal lede en handicaptalsmandsinstitution. Den 1. november 2017 påbegyndte Grønlands første handicaptalsmand sit arbejde. Handicaptalsmandsinstitutionen har fået navnet TILIOQ Politisk er der store forventninger til Handicaptalsmandens virke og det fokus, der allerede er, og forsat vil blive rettet mod forholdene for personer med handicap.

► **Landsdækkende Handicapcenter.**

Den 19. februar 2018 åbnede Det Landsdækkende Handicapcenter - Pissassarfik - i Sisimiut. Pissassarfik skal virke som et landsdækkende videns-, rådgivnings og træningscenter for personer med handicap, og der vil foregå mange aktiviteter, også for pårørende og fagligt personale for at styrke forholdene på handicapområdet. Forhold omkring det Landsdækkende Handicapcenter følger af lovforslagets §§ 11-12 og forslaget § 44.

► **Vedtagelse af strategi- og handlingsplan, der skal sikre uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.**

Inatsisartut vedtog under FM 2014 beslutningsforslaget FM 2014/111, hvorefter der allerede til FM 2015 med udgangspunkt i behovet for uddannelse og opkvalificering af personalet på handicapområdet skulle fremlægges en strategi- og handlingsplan, der fremadrettet skal anviser vejen for, hvorledes man permanent opfylder behovene for uddannelse, efteruddannelse og kurser for ansatte på handicapområdet.

► **Fokus i Inatsisartut på vilkårene for personer med handicap og for deres pårørende.**

I Inatsisartut er under den nuværende lovgivning på handicapområdet løbende ført debatter og behandlet forslag, der alle har sat fokus på at styrke forholdene for personer med handicap samt at forbedre forholdene for pårørende til personer med handicap. Dertil kommer, at medlemmer af Inatsisartut tillige ved skriftlige spørgsmål løbende har udvist stor interesse for handicapområdet og sat fokus på en styrkelse deraf. Udvalget har noteret sig de mange politiske ønsker om at styrke handicapområdet.

► Konferencer og seminarer.

Som følge af et styrket samarbejde blandt pårørende til personer med handicap og den øgede politiske fokusering på handicapområdet, er der gennem årene gennemført både konferencer og seminarer indenfor handicapområdet. Arrangementer, der samlet har været medvirkende til at fremhæve behovet for forbedringer og udvikling. Følgende arrangementer indenfor de senere år skal umiddelbart fremhæves:

- Konference i Nuuk den 26. marts 2014. *Udviklingshæmmede i Grønland i dag – udfordringer og muligheder.*
- Seminar i Nuuk den 14.-15. juni 2014 om udviklingshæmmende børn og unge.
- Konference om autisme den 17.-19. marts 2017 i Nuuk.
- Psykiatri-konference den 22.-23. marts 2017 i Nuuk.

Andre arrangementer kunne også fremhæves, men de nævnte er i sig selv og i en grønlandsk sammenhæng udtryk for det politiske fokus på handicapområdet.

5.1.1. Spørgsmål

Udvalget har til brug for udvalgets behandling af forslaget anmodet Medlemmet af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet om at besvare en række spørgsmål.

Første spørgerunde faldt sted i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af forslaget.

Som **bilag 1** er vedlagt kopi af besvarelse af 15. marts 2019 fra Medlemmet af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet.

Som **bilag 2** er vedlagt en opfølgende besvarelse af 5. april 2019 fra Medlemmet af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet om ordblinde.

Anden spørgerunde fandt sted umiddelbart efter 1. behandlingen af forslaget.

Som **bilag 3** er vedlagt kopi af besvarelse af 24. april 2019 fra Medlemmet af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet.

Udvalget skal kvittere for de leverede besvarelser, som har været medvirkende til at bestyrke udvalgets beslutningsgrundlag under behandlingen af forslaget.

5. 2. Udvalgets nærmere vurdering af det fremsatte lovforslag.

5.2.1. Forslagets formål og hensigter.

Udvalget støtter principielt de fremførte formål og hensigter i forslagets §§1-5. Der kommer i praksis utvivlsomt udfordringer med henblik på at efterleve de fremførte formål og hensigter, og derfor skal lovgivningen følges op af målrettede strategier og særlige indsatser, der skal sikre, at alle anførte formål og hensigter fremmes og implementeres. Udvalget har særlig hæftet sig ved, at formål og hensigter tager udgangspunkt i det enkelte menneske, og hvad der er bedst for vedkommende. Der skal omkring borgere med handicap tænkes helhedsorienteret og sammenhængende, og der skal ske en koordinering af indsatser og støtte myndigheder og andre instanser imellem.

Der skal i den forbindelse også følge en indsats omkring statistik og anden vidensindsamling på handicapområdet, således at man landspolitisk kan følge implementeringen af lovgivningen, og samtidig have mulighed for at sikre, at velfærdsområdet udvikler sig efter behov og i takt med hensigter og visioner. I orienteringen om evaluering af udlægningen af handicapforsorgen fra 14. april 2016 bliver det direkte og konkret oplyst, at de statistiske data på handicapområdet på tidspunktet, hverken kvalitativt eller kvantitativt var fornødne, hvilket udvalget lægger afgørende vægt på, at de skal være. Udvalget har noteret sig forslagets § 76, som udvalget støtter i den foreliggende form. Efter forslagets § 76, stk. 2 gives en bemyndigelse til Naalakkersuisut til, at *fastsætte regler om omfanget af af de statistiske oplysninger*, som skal indhentes.

Udvalget **henstiller**, at Naalakkersuisut snarest mulig benytter denne bemyndigelse, således at det sikres, at der kvantitativt og kvalitativt indhentes de fornødne statistiske oplysninger.

Politisk skal det understreges, at der er et stort behov for at kunne indhente data og viden omkring uddannelse og beskæftigelse for personer med handicap, ligesom der fremadskuende er behov for data på området til brug for udvikling og investering omkring boliger, døgntilbud og anden støtte til personer med handicap, m.m.

Udvalget hilser det velkomment, at personer med handicap efter betingelserne i forslagets § 4 har mulighed for enten at forblive i eget hjem eller kan få egnet støtte i et botilbud. I forslagets Kapitel 8 sker der en nærmere beskrivelse af de støttemuligheder, der er mulighed for at oppebære til personlig hjælp og omsorg, såfremt en person med handicap bor i eget hjem.

5.2.2. Om forslagets målgruppe jf. §§ 6-7 – Personer med handicap.

Udvalget har drøftet og behandlet forslagets § 6 med særlig opmærksomhed.

Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at målgruppen for regelsættet er udvidet, således at

blandt andet alderspensionister efter indtrædelse af tidspunkt for alderspension kan opfattes af reglesættet om støtte til personer med handicap, eftersom forslaget ikke relaterer sig til alder, men omfatter personer med handicap, og dette uanset alder. Der er således taget skyldig hensyn til at implementere beslutningsforslaget FM 2014/64, der under FM 2014 enstemning blev tiltrådt.

Udvalget har videre i forhold til forslagens § 6, stk. 2, hæftet sig ved, at det i bemærkningerne anføres, at personer med handicap, og hvor der ikke er tale om et *vidtgående handicap*, bliver omfattet af reglerne for at modtage støtte efter nærværende lovgivning. Dette betyder at forslagens § 6, stk. 2 samlet i forhold til tidligere lovgivning på området betyder en udvidelse af målgruppen, der har mulighed for at søge eller få tildelt støtte efter reglerne om støtte til personer med handicap.

5.2.2.1 Særligt om børn med handicap – Forslagets § 7.

Børn med handicap udgør en særlig udsat og sårbar gruppe, så udvalget er tilfreds med, at det i forslagens § 7 tydeliggøres, at der skal ske en koordineret indsats for børn med handicap, som samtidig er omfattet af de gældende regler om støtte til børn.

5.2.3 Hvornår er en borger omfattet af dette lovforslag?

Forslagets § 6 fastslår, at regelsættet finder anvendelse, såfremt man er en person med handicap.

Udvalget har med udgangspunkt i forslagens § 8, stk. 1, hvorefter *kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer med handicap modtager den nødvendige støtte* forholdt sig til, hvorledes myndighederne i kommunerne skal kunne håndtere, sørge for, og forholde sig til, hvornår en borger i Grønland omfattes af nærværende regler for personer med handicap, og hvorledes borgerne i de forskellige kommuner sikres mere ensartede procedurer og vurderinger i relation til disse spørgsmål, herunder hvornår og hvordan det anerkendes, at en lidelse, en hændelse eller en sygdom medfører, at en borger bliver omfattet af nærværende regler om støtte til personer med handicap.

Udvalget har i sammenhængen noteret sig forslagens § 22 i kapitel 4, hvorefter kommunalbestyrelsen har afgørelseskompetencen til at træffe beslutning omkring, hvorvidt en borger kan ydes støtte efter nærværende regelsæt med udgangspunkt i en afklaring af, hvorvidt den konkrete borger har et handicap.

Et mentalt eller et fysisk handicap kan være medfødt, men kan eksempelvis også komme til personen på grund af ulykke og sygdom. Nogle typer af handicap kan konstateres umiddelbart ved fødslen eller kort tid derefter, mens andre former for handicap hos børn måske først diagnosticeres senere i barn- eller ungdommen. Psykisk sygdom og handicap kan være medfødt, men i flere tilfælde kommer det i ungdommen eller senere i livet. Sygdomsforløb kan udvikle

sig, således at det starter med en diagnose i sundhedsvæsenet, og med tiden kan sygdommen medføre tab af førlighed og mental afsvækkelse.

Mange sygdomme er udviklings sygdomme, der langsomt og individuelt udvikler sig og eksempelvis forværrer ens fysik, således at man på et eller andet tidspunkt kan karakteres som en person med et handicap. Sklerose, muskelsvind og gigtlidelser er eksempler derpå. Udvalget kunne i sammenhængen også nævne demens, hvor der sker en vedvarende svækkelse af de mentale funktioner. Vi har også mange borgere med sukkersyge (diabetes), som i de værste tilfælde kan følges af fysiske komplikationer i form og tab af sanser og lemmer.

Vi har også lidelser som eksempelvis nærsynethed eller langsynethed, hvor de personer, der er ramt af nævnte øjenlidelser ikke kan få hverdagen til at fungere, hvis deres lidelser ikke afhjælpes med briller, kontaktlinser eller operation.

Spørgsmålet er, hvornår en patient med en af de nævnte sygdomme og lidelser omfattes af nærværende regelsæt om støtte til personer med handicap samt at det sikres, at kommunerne anlægger en ensartet forståelse?

Udvalget har med henvisning til forslaget §8, stk. 1 og forslaget § 22, rettet en række spørgsmål til Naalakkersuisoq for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsvæsen angående udvalgets reflektioner omkring, hvornår en borger omfattes af reglerne om støtte til personer med handicap og hvilken betydning det har. Udvalget henviser til besvarelsen af spørgsmål 1-6 i Bilag 3. En besvarelsen, som udvalget i relation til de konkrete spørgsmål desangående har taget til efterretning.

For udvalget er det med henvisning til forslaget §§ 6-7 afgørende, at myndighederne hurtigst mulig får anerkendt og registeret personer med handicap, således at de pågældende personer i alle henseender får den påkrævede støtte med udgangspunkt i de personlige behov. Mange pårørende til handicappede har oplevet, at skulle gå fra myndighed til myndighed, hvad enten det har drejet sig om eksempelvis sundheds, social eller skolevæsen at skulle starte forfra med en myndigheds anerkendelse af, at der er tale om en person med handicap.

5.2.4. Om forslaget kapitel 2 - *Kompetence og ansvar*

I relation til den kommunale sikring af, at der i kommunen eksisterer de nødvendige støttemuligheder, så hæfter udvalget sig ved, at der er de enkelte kommunalbestyrelser, der har ansvaret for at sikre, at der eksisterer de nødvendige støttemuligheder for personer med handicap.

Udvalget har i relation til forslagets § 8 stk. 2 med tilfredshed noteret sig, at det i bemærkningerne anføres, at kommunerne i forhold til botilbud, herunder bokollektiver og beskyttede boenheder, har muligheder for at samarbejde på området.

Sådanne samarbejder støtter udvalget, og de anses påkrævede på området, således at der sker en optimering af ressourcerne og kompetencerne på området.

Det entydige ansvar for kommunalbestyrelserne efter forslagets § 8 med henblik på at sikre de nødvendige støttemuligheder for personer med handicap fremstår meget klart. Støttemuligheder omfatter også en forpligtigelse til at sikre, at der til enhver tid eksisterer det fornødne botilbud, beskyttede boenheder og bokollektiver.

Udvalget genkender forslagets § 9 fra gældende regler på området, hvorefter *Naalakkersuisut skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på døgntilbud for personer med handicap.*

Udvalget finder den tilsvarende bestemmelse på området for børn og unge, jf. § 33, stk. 1 i Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, hvorefter *Naalakkersuisut skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på døgninstitutioner, herunder på sikrede afdelinger på døgninstitutioner.*

Udvalget har benyttet behandlingen af nærværende forslag til at rette spørgsmål om forslagets § 9, og skal i den forbindelse henvise til besvarelsen af spørgsmål 4 i Bilag 1.

I sammenhængen skal udvalget videre henvise til forslagets § 21, hvorefter der skal udarbejdes en landsdækkende strategi for døgntilbudsområdet, og dette første gang i 2021. Et tiltrængt og efterspurgt fornyelse, som udvalget støtter.

Udvalget har taget forslagets §§ 11-12 til efterretning i den foreslåede form angående Det Landsdækkende Handicapcenter, som konkret er etableret i Sisimiut og skal videre henvise til besvarelsen af spørgsmål 14-16 i Bilag 3, som udvalget har noteret sig, og hvor der tillige redegøres omkring sundhedsvæsenets rolle og ansvar omkring genoptræning.

5.2.5. Forslaget i øvrigt.

Forslaget er omfattende, og det vil unægtelig stille meget store krav til kommunalbestyrelserne og den kommunale administration af regler og rettigheder for personer med handicap.

Det er bekymring i udvalget om, hvorvidt der kan fast- og opretholdes de fornødne faglige kompetencer i kommunerne til at kunne administrere reglerne og dermed sikre opretholdelse af de tilsigtede rettigheder og forhold for personer med handicap.

Som følge af udvalget iboende bekymring har udvalget rettet en række spørgsmål relateret til tilsyn, jf. besvarelsen i Bilag 3 nr. 19-20, som udvalget har taget til efterretning.

I besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 33 i Bilag 3 sætter udvalget spot på evalueringen af forslaget virkning. I besvarelsen henvises til beslutningsforslaget FM 2019/48 som relaterer sig til FN's Handicapkonvention. Besvarelsen af udvalgets spørgsmål nr. 33 skal reflekteres i den form som beslutningsforslaget FM 2019/48 endelig vedtages i.

5.2.6. Særligt om besøgsrejser i forslaget Kapitel 12.

Både under 1. behandlingen af forslaget og under processen med udvalgets vurdering af forslaget har der været fokus mod forslaget Kapitel 12 om besøgsrejser. Om besøgsrejser skal henvises til besvarelsen af udvalgets spørgsmål 29-31 i Bilag 3 til denne betænkning.

Udvalget bemærker, at alder i forslaget tillægges betydning i forhold til rettigheder omkring besøgsrejser. Særligt for personer med vidtgående handicap, svære mentale handicap, kan dette være problematisk, da den biologiske alder ikke har sammenhæng med den mentale alder og udvikling. En person med handicap kan således have en biologisk alder på 30 år eller mere, men rent mentalt være på et udviklingsstadium som en 5 årig. Dette er problematisk i forhold til reguleringen i det fremlagte forslag.

Udvalget har gennemført en nærmere drøftelse af forslaget § 54.

Politisk er det holdningen i udvalget, at der for de personer, der er omfattet af § 54, stk. 3 ikke skal sondres mellem, hvorvidt de pågældende er under eller over 24 år. Har man en rettighed efter § 54, så skal den bevares også efter man er fyldt 24 år.

Som følge heraf henstiller udvalget til, at Naalakkersuisut fremsender ændringsforslag til forslaget § 54, således at udvalgets ønsker imødekommes, og hvorefter man ikke taber en rettighed, når man bliver 24 år, som man havde forinden.

5.2.7. Forslagets økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser ved forslaget realisering er beskrevet under forslaget almindelige bemærkninger, og der henvises til rettelsesbladet til dette.

I sammenfattende form er under de almindelige bemærkninger anvendt følgende skema, der oplister de økonomiske konsekvenser af forslaget.

Merudgifter mio. kr.	2020	2021	2022	2023
----------------------	------	------	------	------

Det Landsdækkende Handicapcenter	2,1	2,1	2,1	2,1
Aflastningsophold	5,1	5,1	5,1	5,1
Flyttehjælp	0,5	0,5	0,5	0,5
Bisidder	4,5	4	4	4
Administrative konsekvenser generelt	4	4	4	4
Handicapråd, handicappolitikker og kvalitetsstandarder	1,5	1,5	1,5	1,5
Besøgsrejser	1,0	1,0	1,0	1,0
Styrket tilsyn	2,75	2,75	2,75	2,75
Administrative merudgifter til implementering og opfølgning	1,5	2	1,5	1,5
Merudgifter til udmøntning af loven ved bekendtgørelser	3,1	3,6	3,1	2,1
I alt	26,1	26,6	25,6	24,6
Anlægsudgifter	1,5	1,5		

Udvalget har taget det fremførte fra bemærkningerne til efterretning, og skal videre henvise til besvarelsen af spørgsmål 5 i Bilag 1, hvor det anføres, at de økonomiske og administrative konsekvenser af forslaget i et vist omfang er baseret på skønsmæssige vurderinger. Dertil skal udvalget anføre, at det også i denne sammenhæng bekræftes, at der er behov for styrket viden og dataindsamling på området.

5.2.8. Afrunding af udvalgets behandling.

Der er tale om et meget omfattende og helhedsorienteret lovforslag. Der kan på sigt vise sig at være utilsigtede u hensigtsmæssigheder i forslaget, men samlet set anser udvalget, at forslaget skal have lov til at stå sin prøve i forhold til de virkelige forhold.

Udvalget ser frem til det fortsatte arbejdet hos Handicaptalsmanden og handicaptalsmandsinstitutionen, TILIOQ. Der vil utvivlsomt komme afrapporteringer og øvrige problematiserende udmeldinger fra Handicaptalsmanden, der efterfølgende vil give anledning til drøftelser, refleksioner samt påkrævede forbedrende og tilpassede tiltag i forhold til erkendte og erfarede forhold på handicapområdet.

Udvalget er videre bekendt med at handicapområdet følges tæt af både NIIK og øvrige handicaporganisationer, der er opmærksomme på forholdene for deres pårørende og på handicapområdet som helhed. Der er behov for kritiske øjne, så forholdene på området efter

behov kan justeres og forbedres. Derfor imødeser udvalget også et givende samarbejde med de eksisterende handicapforeninger og handicaporganisationer.

6. Udvalgets indstillinger

Et enigt indstiller på denne baggrund forslaget til vedtagelse, når Naalakkersuisut har fremsat ændringsforslag i overensstemmelse med udvalgets henstillinger omkring besøgsrejser.

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Laura Táunâjik
Formand

Stine Egede
Næstformand

Nivi Olsen

Mikivuk Thomassen

Karl-Kristian Kruse

Malene Vahl Rasmussen

Aqqa Samuelsen